

magistratus infula indutus a Rege missus est; et Ambrosii vestigiis inhaerens, sese non ut iudex, sed ut Episcopus gessit, et Episcopus tandem est consecratus. Errantes tres in pagos reduxit, humanos mores inexit, singulas artes singulis oppidis assignavit, quas usque in hodiernam diem et exercent et servant. Neophytis ubicumque sacramenta propria manu ministrans, lepra quae vulgaris a medicis nuncupatur captus, foeda coram hominibus, pulchra coram Deo vestigia angelico vultu ad mortem usque gestavit.

« De tertio Antistite Limano, plura, VV. PP., vellem vobis praedicare; sed inter Coelites adscitum iustis funebribus laudare non licet. Quomodo vero de sanctissimis nostris Decessoribus sermonem faciens, Beatum Thuribium, apostolicorum virorum et exemplar et prototypum praetermittere possem? Aliquid, igitur, fuerit quodcumque, narrao; non eum cum caeteris confundens, quos apotheosi dignos nondum Ecclesia censuit, sed ut speculum Pastorum, cuius radiis et fulgoribus quotquot post ipsum venerunt illustrati, tot *Thuribii*, ut ita dicam, effecti sunt, pro viribus ostendens.

« Benedicti XIII oraculum beatum Antistitem graphice pingit Limanam gentem, moribus foede corruptam et superstitionibus inquinatam, in vineam electam, fructibus honoris et honestatis onustam, transformantem; dioecesim et sacram provinciam nudis pedibus lustrantem; synodos, et provinciales et dioecanas, tenentem: sacris viris et virginibus consulentem; nongentos et amplius mille fideles chrismate ungentem, inter quos (oh vere fortunata senex!) Sancta Rosa Limana adnumeratur: denique, dum visitationi pastorali operam daret, gravi morbo correptum, et in osculo Christi beatissimam animam efflantem.

« Nonne, VV. PP., hisce sublimibus sermonibus et omnium Decessorum vestrorum effigiem cernitis? Loquere tu de tuis, Beati Thuribii haud indigne successor, Limane meritissime Praesul. Vestros et vos extollite, Brasiliiani Pastores, et vos Aequatorialium montium et fertilis Columbiae decus et ornamentum, et qui Argenti fluminis ad oras, vel in Andium radicibus greges pascitis. Ego quidem de mea Nova Hispania dicam, et ut nunc tantum memorem, de apostolicis virtutibus Alphonsi de Haro y Peralta brevem sermonem faciam, qui Mexicanam Metro-

polin, exeunte saeculo XVIII, plures annos ut Archiepiscopus, aliquo tempore ut prorex prudentissime gubernavit. Ipse non semel, sed decies et septies vastissimam dioecesim a mari usque ad mare perlustravit; undecim millia ex utroque clero virorum sacerdotio propriis manibus auxit; et quod mirum sane videtur, vicies centena millia fidelium sacro chrismate inunxit. Ergo longo bis centum et sexaginta annorum spatio, primaevus apostolicus spiritus haud certe defecerat, et priscorum virorum et virtus et gloria in filios filiorum pertransierat.

« Non igitur spes fefellerat Iulianum Garcés, primum Angelopoleos Episcopum, qui ad Paulum III de novellis gregibus scribens, familiaritate quadam filiali Summum Pontificem hortatur ut *Deum imitari, aemulari, comitari* festinet, *cum illum milites suos Apostolos in Indos destinantem ac pene urgentem videat*. Non igitur sese deluserat verba haec, tabulis marmoreis sculpenda, ad eundem Paulum faciens: « Hoc tibi ipsi in primis persuadeas, Beatissime Pater, velim; ex quo Evangelii veritas in mundum effulgere coepit, post promulgatam per Apostolos, duces ac praeceptores nostros, salutis viam, nihil unquam pensi maioris in Ecclesia extitisse Catholica, quam haec apud Indos talentorum dispensatio ». Neque idem Paulus III, apostolico viro rescribens, nisi prudentissime sese gessit, facilem ad Ecclesiam illas condendas, quas altitudo Divini Consilii mirifico modo afferebat, viam sternens et paterna caritate patefaciens.

II.

« Neque tantum animarum zelo vel apostolicis ardoribus Decessores nostri flagrarunt; sed multi etiam litterarum laude et scientiarum cultu insignes ubique flourerunt. Nemo prorsus ignorat qua vehementia Leonem XIII, Concilii Nostri Auctorem et patronum, verbo et exemplo humaniorum litterarum studium clericis praesertim inculcare; quippe qui nec corporis cruciatibus fractus, nec Ecclesiarum omnium sollicitudine impeditus, et fidibus dulciter canit, et familiares ad modulandum invitat. Ipse Damasum et utrumque Leonem aliosque qui etiam in Summi Pontificatus apice Musas coluerunt, quadam memorat voluptate; et de collegiis et scholis, de bibliothecis et ludis

litterariis, Sanctae Sedis iussu, ab Episcopis a fundamentis constructis, non semel mentionem facit.

« Quod quidem in regionibus nostris facta probavere. Erraret utique qui rudes milites illiteratosque mercatores tantummodo, Hispanorum ducum vestigia secutos putaret. In Nova Hispania vix anno trigesimo a veteri eversa, a nova Mexicanorum Urbe condita, Carolus V studiorum Universitatem instituit; quod paulo post pro Limana civitate Philippus II decrevit, utramque Academiam Clemente VIII confirmante. Mox et Nova Granata, et Aequatoris incolae, et Inferior Peruvia et toto penitus orbe divisi Araucani, et Amazonum orae, et Insulae Oceani ceteraeque regiones in Universitates studiorum, plura monasteria et collegia, Regia et Pontificia auctoritate, serius ocusve transformaverunt.

« Neque has Academias magni nominis umbram praesefere quis existimet. Quo tempore Concilium III Mexicanum habitum fuit, Novae Hispaniae Archigymnasium celeberrimum illud Salmanticense aemulabatur, et Graecae et Latinae litterae florebant, et in pluribus facultatibus plusquam octoginta viri praeclarissimi doctorali laurea fuerant insigniti. Ibi in poetico certamine coram Patribus praedictae Synodi posito, egregium juvenem fas esset videre, et hostium acies facile sternentem, et omnes sibi lauros, omnes coronas arripientem. Quem non frustra venerandi Praesules alterum Virgilium futurum esse praecinerere valuerunt. Omini quidem respondit eventus; ille enim Insulae Portus Divitis duodecimus Episcopus evasit, qui gregem et spirituali alimonia, et propriis facultatibus, et carminibus paciscere valuit; ille fuit alter e duobus vatibus veri nominis episcis de quibus Hispania iure merito gloriatur; qui quondam rura et silvas et *Aureum aevum* gracili avena modulatus, paulo maiora *Magnificentiam Mexicanam* versibus laudans cecinit, denique vero horrentia Martis arma Christianumque Virum immortalis carmine ad astra extollere non timuit; ille fuit Bernardus de Vallebona (seu Valbuena), episcopus Orbis utriusque decus et ornamentum.

« Saeculo, insequenti, in Australi plaga Gasparus de Villaroel in iure canonico peritissimus floruit, quem omnes fere regiones illae suum merito dicunt; quippe qui in civitate Quitensi natus,

in regno Chiliano et in utraque Peruvia episcopatum gessit; et Ulyssipone et Matrili plura volumina edidit, quae tanti viri sapientiam testantur. In eadem Chiliana regione, paucis abhinc annis, Praesul alius a prima virtute non degenerem se monstravit. Quisnam ex vobis, VV. PP., Institutiones Canonicas a praeclaro Antistite de Serena, Iusto Donoso, magno labore exaratas non legit?

« Nonnulli etiam in hac Alma Urbe et facie novistis Clementem Munguia, Mechoacanensem Antistitem, et cum eo familiariter egistis. Etiamsi gratus animus ad laudandum tantum Pontificem non impelleret, coetus nostri decus et honor labia mea aperirent. Orator fuit mirifice facundus, qui saepe ter eodem die de eadem materie conciones habuisse dignoscitur. De re philosophica et de Theologia morali, de iure Canonico et de Rhetorica plura edidit volumina. Et Ecclesiae et patriae amore flagrans, pro utraque et libris editis et gladio verbi decertavit, et tandem pro iustitia et veritate in exilio diem supremum obiit; si tamen exilium Romae ad martyrum cryptas dulcis commoratio potest nuncupari.

« Utinam possem et Hieronymi de Ore, in Peruvia nati, in Chilia Episcopi; et Angelopolitani Ioannis de Palafox, et Brasiliiani Romualdi Antonii de Seixas, et aliorum multorum innumera fere volumina inter aerumnas et sollicitudines pastorales exarata prae oculis ponere. Utinam nomina recensere tot optimarum artium patronorum, qui licet ipsi non scripserint, scriptores plurimos et opibus, et praemiis propositis, et stimulis subditis fovere. Electi Patres e Franciscali et Augustinianorum ac Praedicatorum coetu et e Societate Iesu, qui circa tumulum istum arrectis auribus adstant! dicite quot e sodalibus, qui in Orbe Novo floruerunt, et Europae et Americae torcularia eruditissimis elucubrationibus sudare fecerunt. Illos nominatim laudare non licet, quia de Episcopis defunctis tantummodo ritus iubet effari; sed quidquid illi de humanioribus litteris et bonis artibus meriti sunt, in honorem cedit Antistitem qui et asceteria fundaverunt, et de religiosa disciplina sollicitus, et de scientiis colendis studiosos sese praeberunt. Ipsorum virtutis, una mecum, quaeso, praecones estote.

III.

« Iam ad tristem exitum, inter flumina sanguinis, saeculum XVIII tandem pervenerat; et aevum nostrum, omine haud minus infausto, in lucem proderat. Europa tota, discordiae flammis fere consumpta, ubi haeresis non imperabat, eversas aras, thronos effractos, gentes deletas lugebat. Asia pervetusta, adhuc in tenebris et in umbra mortis misere sedebat, paucis demptis insulis et plagis Hispaniae et Lusitaniae regum ditioni subiectis. Interea, perturbationum ignara, Deo devota, Ecclesiae parens, tota America nostra urbanitatis bonis in pace gaudebat.

« Non amplius erat ille Orbis veteribus ignotus, humanis sacrificiis dire foedatus. A mari usque ad mare et a septemtrionibus usque ad extremas australes oras, et moenia surgebant et urbes, incolarum frequentia et aedium amplitudine Hispaniae et Galliae et Italiae civitates adaequantes. Basilicae auri et argenti splendore praefulgentes, veri Dei Nomen suaviter resonabant. Deiparae Virgini insignia ubique dicata Sanctuaria de populorum pietate praeclarum reddebant testimonium. Collegia plurima, academiae, scholae, nosocomia, monasteria, et Pastorum et gregum largitatem decantabant. Itinera per montes quondam impervios magnis sumptibus aperta, rectorum Status (quorum non pauci episcopi fuerant) de gentibus sibi commissis sollicitudinem testabantur. Sed, quod magis est, Christus vicerat, Christus regnabat, Christus imperabat. Haeresi exclusa, Idololatria fere penitus extincta, vix unus alterve dignoscebatur, ex toties centenis millibus qui vastum continentem incolebant, qui nonnisi christianus et catholicus nominaretur.

« Saeculo adolescente, arcana Dei providentia disposuit ut sicut olim Alexandri, et Romanorum, et Caroli Magni Imperia, etiam Hispaniae Imperium transoceanicum in plura regna divideretur; et quae coloniae nuncupabantur, in tot respublicas sese constituerunt. Non tamen, ut evenire solet, filiarum in novam vitam ortus genitricis attulit interitum; quippe quae valida et robusta, universo mundo obstupescente, apparebat, postquam sexdecim natae (oh mira fecunditas!) et ipsae adulta aetate viragines, e domo paterna sese avellere maluerant, et Brasilia soror (ab Hispania iam a Philippi IV temporibus, a Lusitania

nuper segregata) se comitem adiunxerat. Quas mater Ecclesia pio sinu fovere non desit et quousque licuit, ad coelestia pascua, simul ac ad terrenam prosperitatem, manu ducere laboravit.

« Sed remotas etiam illas plagas studium libertatis invasit; et uti fieri solet, cum libertate licentia et bella plus quam civilia venere. Ibi etiam impietas altaria conata est evertere; et Satanae bene ordinatae phalanges Ecclesiae Sanctae, sive aperte, sive paratis insidiis, bellum indixere. Non tamen dormitabant nec dormiebant Israelis custodes; et ii qui etiam cum his qui oderunt pacem erant pacifici, pro Ecclesiae iuribus fortiter dimicaverunt, et pro ovibus, quando opus fuit, animam posuerunt.

« Quos inter haud dubium primum tenes locum, Vitalis Gonçalves de Oliveira, Olindensis Antistes et Martyr, Brasiliae decus, Seraphici Ordinis gloria, et si addere licet, animae meae dimidium. Mihi videre te videor, adhuc pubescente iuventa, nigris oculis nigroque capillo nigraque barba capulorum more promissa decorum, Ecclesiam primum demirantibus turbis ingredientem. Pulchriorem te memoro hostium latebras detegentem, acies Satanae et Templo eicientem, Caesaris iram spernentem, et demum catenis vinctum et in carcerem detrusum. Oh beata vincula, oh beata carceris moenia! Dum post annos fere viginti quinque tanti facinoris subit imago, iterum ex oculis dulces labuntur lacrymae, et admiratione affectus, et sancta invidia captus, catenas quas ipse pro peccatis portare non merui, vellem saltem ut martyris reliquias deosculari. Oh vere beate, Antoni Macedo, Parensis et postea S. Salvatoris Antistes, vir docte et egregie, qui easdem partiri dignus es habitus, et qui maximus esses inter Brasiliae martyres, nisi Vitalis Olindensis maior extitisset.

« Nec te silentio praetermittam, vir inter mites mitissime, Ioseph Ignati Checa, qui te Borgiano ex sanguine cretum gloriobaris et Quitensem Archiepiscopatum sapienter regebas. Fata tibi arridere videbantur. Ecclesia et Statu arcto foedere coniunctis, Respublica Aequatorialis sese christianae politicae exemplar praebebat. Sed cheu, inter flores anguis latebat, et ad Religionem delendam, geminas et Reipublicae et Templi columnas prorudere Satanae acies statuerunt. Proprio cruore madefactus

fortissimus cecidit Dux: te vero, Patrem et Antistitem, ad aras ipsa Parasceves die operantem, in calice salutari, prohi scelus! propinatum venenum e vivis abstulit; et una tecum et pax et prosperitas e patria fugerunt. Surgite, VV. PP., et ad martyris tumulum candidos spargite flores.

« Memoria tua erit in benedictione, Bogotensis Antistes, Emmanuel Joseph Mosquera. Nec vincula sanguinis, nec vis, nec dolus, constantiam et virtutem tuam deflectere valuerunt. Fortiter dimicasti, fortiter cecidisti. Quidnam addere possent labia nostra egregiis laudibus quibus Pius IX te. solemniter commendavit? Ipse brachiis protensis et, uti traditio fert, propriis aedibus te in exilium coactum expectabat et maximis honoribus augere decreverat; sed aliter fata statuerunt, et prius quam Romam peteres, e Massiliae plagis ad coelestem aulam evolasti.

« Ne aegre feratis, VV. PP., ut etiam Mexicanos meos athletas commemorem. Nec unus fuit Antistes quin impari certamini parem se probaverit. Lazarus de la Garza, uterque Petrus Espinosa et Loza, Carolus Colina et Petrus Barajas, lapidibus obruti et in exilium pulsati, exsultaverunt ut gigantes ad currendam viam; sed omnes supereminet, sicut viburna cupressus, Pelagius Antonius de Labastida, in stadio primus, et utinam in agone novissimus. Laudemus et Sylvestrum Guevara, Antistitem de Venezuela, qui post diuturna bella infelicitate gesta, ad sedandam procellam, novus Ionas, in mare sponte prosiluit. Laudemus et egregium Archiepiscopum Valentinum Valdivieso qui, in Chiliana Republica, primum Marte ancipite, demum ex sententia pugnavit. Laudemus et Guatimalae praeclarum Praesulem Bernardum Piñol y Ancinena, propter veritatem et iustitiam in insulas Oceani relegatum. Una denique laudatione omnes amplectamur, qui pacem et libertatem Ecclesiae et successoribus propria immolatione comparaverunt.

IV.

« Congregatis in Concilio, VV. PP., et priorum Conciliorum meminisse decet, et aliquot saltem e Praesulibus qui ipsis interfuerunt commemorare. Celeberrimas esse inter omnes Toletanas Synodos, in veteri Hispania, nemo prorsus ignorat; quippe quae nedum canones pro Ecclesiarum regimine, sed leges etiam quae

Gothorum regnum adhuc adolescens sustentarent, tulerunt. Quod idem de Conciliis et in Nova Hispania et in Peruvia saeculo XVI celebratis praedicare audeam. Testes estis, VV. PP., non pauca ex nostris decretis, hodiernis necessitatibus accommodata, et iterum auctoritate nostra fulcita, cum illis a Beato Thiribio et tertii Concilii Limani Patribus editis, ad unguem concordare. Tertiam pariter Mexicanam Synodum, eodem fere tempore, praeside praeclearissimo viro Petro Moya de Contreras, coactam, magna usque in hodiernam diem gaudere auctoritate nemo prorsus ignorat. Luget Ecclesia, quia temporum vices et praesertim saeculi elapsi perturbaciones impediunt, quominus Conciliorum IV Limani et IV Mexicani Decreta, ad Sanctam usque Sedem pro recognitione et emendatione pervenerint. Quippe quae ex pulvere tabellariorum nuper educta, et prudentia, et sapientia plena inventa sunt, amorem Decessorum nostrorum erga Petri Cathedram exhibentia, et plura quae dioecesis regendis perutilia fuissent, si opportuno tempore et Apostolica facultate fuissent evulgata.

« Magni revera coram Deo et hominibus, quotquot Patres Synodo IV Mexicanae interfuerunt! Aedes rege dignae, quas pro egenis alendis Antonius Alcalde Guadalaxarae condidit, tanti viri nomen ad sidera tollunt. De Francisco Fabian y Fiero, caeterisque Praesulibus, temporis angustiae silere me cogunt; de praeside vero aliquid singillatim dicendum videtur; quippe qui solus ex Latinae Americae Antistitibus cardinalitatis dignitate actu insignitus fuit et in hac Alma Urbe, duobus Pontificibus apprimè carus, de litteris et bonis artibus optime meritis, diem supremum obiit. Veteri Hispania natus, et Salmanticae Doctor et Palentiae Episcopus erat Franciscus Antonius de Laurentiana, cum Oceanum transmare iussus Mexicanam Metropolin, anno 1766, regendam suscepit. Vix credibile videtur quot et quanta brevi quinque annorum spatio pro Dei gloria perfecit. Religiosam disciplinam instauravit, studia ad normam Doctoris Angelici restituit, academias fundavit, bis dioeceseos visitationem aggressus est, domum pro expositis aere suo et condidit et dotavit, Historiam Ferdinandi Cortesii, Acta et Decreta trium priorum Conciliorum Mexicanorum, aliosque libros suis sumptibus typis edi curavit, et demum Concilium IV

et convocavit et ad finem feliciter duxit. Vix expleta Synodo, a Clemente XIV Toletanus Antistes renuntiatus et a Pio VI, Pontifice Maximo, in Cardinalium Collegium vocatus est. Toleti manicomium, hospitium, et castrum pro militibus e fundamentis exstruxit, Conciliorum Hispanorum *sylogem*, Toletanorum Patrum, Martini Legionensis et Isidori Hispalensis opera, nec non plures de liturgia mussarabica libros in lucem prodire iussit. Pium VI in exilium sequutus suis opibus iuvit, ipsius praesertim opera Conclave Venetiis congregatum fuit, et Pius VII Pontifex Maximus renuntiatus; tandem et meritis et annis plenus heic Romae in Domino obdormivit.

« Parcite, VV. PP., si de tanto Antistite paulo diffusus locutus sum. Iam de Iosepho Ignatio Checa, Conciliorum Quitensium auctore, disserui. Restat ut de Concilio Bogotensi, et de clarissimo Archiepiscopo Vincentio Arbelaez, mentionem faciam; sed de ipsius decretis satis, magna cum laude, in congregationibus nostris audistis. Nec aliquid addere de recentioribus Provincialibus Conciliis in Mexicana Ditione, et in Bolivia, seu de Synodis dioecesanis in civitatibus S. Iacobi de Chile et S. Pauli, Cordubae, Goyasi, Fortalexiae et alibi nuperrime habitis mihi licet, quia viventes fratres laudare cogere. Nostrarum enim partium Antistites ab initio usque in hodiernam diem, non solum Pastores sed et legumlatores sese praebuerunt. Fasti etiam Novi Orbis tredecim Praesules, vel proreges, vel Imperatorum vices gerentes in sola Nova Hispania recensent; plures in Peruvia et alibi eadem dignitate cumulati adnumerantur.

« Audistis me dicentem Franciscum Antonium de Laurentiana unum ex universis nostris Praesulibus rubro galero *actu* donatum fuisse. Alter etiam, in augustissimum Purpuratorum coetum, Pii IX Pontificis Maximi, Caietae exulantis, benignitate adscitus est. Sed eheu, morte praeventus, neque scire potuit se ad tantum honorem vocatum; et Summi Pontificis litterae gaudii nuntiae, inter lacrymas et gemitus, venerabilis viri praesente cadavere, lectae fuerunt. Nomen illi Ioannes Caietanus Portugal, Mechoacanensis Episcopus.

« Desino, VV. PP., iam desino, non quia nullus supersit inter Decessores laude dignus, sed quia patientia vestra nimis abuti vereor. Quae pro meis viribus hactenus exposui, quaeque vos

ipsi, me accuratius, de Praedecessoribus scitis, satis superque quid in praesentiarum agendum nos docent. Saeculum iamiam interitarum ab initio ad exitum usque, infractus ubique terrarum, adverso Marte, Latinos vidit. Sed adhuc, sicuti de Roma cecinit vates, Latina stirps, quidquid non possidet armis, religione tenet. Num sperare possumus, volventibus annis, ipsam religionem robur avitum addituram, et quem quatuor abhinc saeculis stirpi nostrae dedit principatum iterum collaturam? Ad Amplitudines vestras, tantum pertinet facinus, VV. PP., ad eos praesertim ex vobis qui prima floretis iuventa. Et Roderici Tole-tani, et Thuribii Limani, et Ioannis de Zumarraga, et Vitalis Olindensis sanguis in vobis fervet. Quod illi pro religione et patria perfecerunt, num vosmetipsi instaurare non poteritis?

« Quare agite, VV. PP., afferite sacra, concipite foedus, et super cineres Decessorum nostrorum iureiurando iurate et Apostolicos labores, et litterarum studium, et amorem patriae, aemulari, ita ut nomen eorum permaneat in aeternum, permanens ad filios illorum, sanctorum virorum gloria. Dexteram, quas circa hunc tumulum hodie iungimus, inimicus homo nunquam avellere valeat; et dum pacem vita functis ad aras precamur, pacis amplexu dulciter innexi, qui adhuc in terris peregrinamur, in aevum maneamus.

« Deus Omnipotens, Iudex vivorum et mortuorum, et Pastorum Princeps! quod in nobis operatus es, confirmare ne dederis. Mane nobiscum, oh bone Iesu, quoniam vitae nostrae vesperascente coelo, Te comitem volumus, Te magistrum desideramus.

« Immaculata Virgo, quae Americam totam stellato tegis pallio, quaeque in Mexici et Boliviae montibus Guadalupes nomine gaudes honorari, et Argentinas oras et Aequatoriales tenes arces! pia thura et preces ad Nati solium ferre ne desinas. Qui per te placatus, aeterna requie animas Decessorum Nostrorum donare dignetur. Amen ».

SESSIO SOLEMNIS OCTAVA.

Feria IV, die 5 Iulii 1899, hora nona cum dimidio, in Aula Conciliari convenerunt Rm̄i Patres cum Consultoribus, Notariis et aliis, praeside ad honorem Em̄o Cardinali Seraphino Cre-

toni, a SS. D. N. Leone PP. XIII deputato. Missam de Spiritu Sancto celebravit Rñus Archiepiscopus Bonaërensis. Post haec, Rñus Archiepiscopus Montisvidei, praeses ut supra, ad altare accessit, et servato Caeremoniali et dicto: *Extra omnes*, lecta, publicata, adprobata et confirmata sunt decreta tit. VIII, IX, X, XI, XII, XIII. In fine Eñus Cardinalis solemnem benedictionem e throno impertitus est.

CONGREGATIO GENERALIS VIGESIMA SEPTIMA.

Feria V, die 6 Iulii 1899, hora nona, in Aula Conciliari convenerunt Rñi Patres cum Consultoribus et Notariis, praeside Rño Archiepiscopo S. Sebastiani Fluminis Ianuarii, Delegato Apostolico illius diei; praesente Eño Cardinali Vives, ut supra. Actum est de toto tit. XIV *De rebus sacris* et de cap. I tit. XV *De Iudiciis Ecclesiasticis*, quae praevis modificationibus et additionibus admissis adprobata sunt.

CONGREGATIO GENERALIS VIGESIMA OCTAVA.

Feria VI, die 7 Iulii 1899, hora nona, in Aula Conciliari convenerunt Rñi Patres cum Consultoribus et Notariis, praeside Rño Archiepiscopo S. Sebastiani Fluminis Ianuarii, Delegato Apostolico illius diei; praesente Eño Cardinali Vives, ut supra. Actum est de cap. II, III, IV tit. XV *De Iudiciis Ecclesiasticis* et de tit. ultimo seu XVI *De promulgatione et executione Decretorum Concilii*, et praevis modificationibus et additionibus admissis adprobata sunt. Sicque auspiciato finis impositus est discussioni Decretorum Concilii, unanimi dulcissimaque concordia semper perdurante, omnibusque plaudentibus et gratias Deo persolventibus.

CONGREGATIO GENERALIS VIGESIMA NONA.

Sabbato, die 8 Iulii 1899, hora nona, in Aula Conciliari convenerunt Rñi Patres cum Consultoribus et Notariis, praeside Rmo Archiepiscopo S. Sebastiani Fluminis Ianuarii, Delegato Apostolico illius diei; praesente Eño Cardinali Vives, ut supra. Actum est de postulatis, et re undequaque perpensa, Rñi Patres rogaverunt Eñum Cardinalem Vives, de singulis postulatis et desideratis

Concilii Plenarii plane consciunt, ut ipse vellet postulata debita forma ordinare et nomine totius Concilii S. Sedi exhibere. Adprobata est etiam ratio edendae Epistolae Synodicae ad omnes fideles Americae Latinae, subscribendae ab omnibus Rñis Patribus. Denique lecto schemate *Aclamationum* pro solemni sessione finali, voluerunt Patres ut in eis specialis mentio fieret Cardinalis Vives, iuxta formulam quam unanimiter adprobarunt. Lectum fuit etiam Pontificium diploma concedens Archiepiscopis Americae Latinae facultatem habitualement concedendi octoginta dies indulgentiarum. Denique propositum est speciale desideratum, SS. D. N. Leoni PP. XIII humilli supplicatione exhibendum, videlicet ut occasione et ad perpetuum Concilii Plenarii memoriam, Collegii Pii Latini Americani decus, stabilitas, dotatio novis amplificaretur augmentis sub perpetua directione Societatis Iesu, et speciali tutela S. Sedis et Episcoporum Americae Latinae.

SESSIO SOLEMNIS NONA SEU ULTIMA.

Dominica, die 9 Iulii 1899, hora nona cum dimidio, in Aula Conciliari convenerunt Rñi Patres cum Consultoribus, Notariis et aliis, praeside ad honorem Eño Cardinali Antonio Agliardi. Sacrum solemniiter celebravit Rñus Archiepiscopus Limanus, praesens et Delegatus Apostolicus illius diei. Servato Caeremoniali dictoque: *Extra omnes*, decreta tit. XIV, XV, et XVI seu ultimi publicata, adprobata et solemniiter promulgata fuerunt. Post haec Eñus Cardinalis solemnem benedictionem e throno impertitus est. Post discessum Eñi Cardinalis Agliardi, Eñus Cardinalis Vives finalem allocutionem habuit ad Rños Patres (ipsis petentibus), in qua amplissimis laudibus celebravit mirabilem constantemque Rñorum Patrum concordiam, sacerdotalem scientiam, pastoralement sapientiam, eximium zelum, singularem sensum fidei et episcopalis caritatis ardorem, quibus toto durante Concilio eluxerunt et arserunt. Multa deinde ad auspiciatum decretorum Concilii Plenarii observantiam et efficaciam subiunxit, et reverentis amicitiae verbis animos Rñis Patribus addidit, ut spem reponentes in SS. Corde Iesu, et in protectione B. M. V. Immaculatae, opus quod die SS. Trinitati sacro incoeperunt et hac die Prodigii B. M. V. dicato perficiunt, fidu-

cialiter consumment, decretis Synodalibus ab ipsis editis semper innixi. Deinde Rñus Archiepiscopus Limanus sequentem gratulatoriam orationem dixit, et sessio suspensa est:

« *Eminentissime Princeps; Reverendissimi Patres;* — Plenarium hoc Concilium Americae Latinae sub faustis vere felicibusque auspiciis inchoatum, quando nempe Summus Pontifex universum Orbem Sacratissimo Iesu Christi Cordi consecravit, ad suum iam vertit finem. Faustissimum quidem habuit initium sub potentissima etiam protectione Beatissimae et Immaculae Virginis Mariae, S. Iosephi et Sanctorum omnium Americae Latinae Patronorum. Hanc protectionem reipsa consecutum, et abundantissime consecutum, felicissime hodie Concilium concluditur.

« Laetandum profecto nobis est de peracto labore, quem omnes confidimus cessurum in maiorem Dei gloriam et in salutem animarum tam praecipuae partis ovilis Iesu Christi, nobis Pastoribus, Divinae Providentiae consilio, concredita.

« Ut hanc insignem Dei gratiam obtineamus iter quod mira animorum concordia inivimus feliciter emensi, par est, ut Omnipotenti Deo primum gratias referamus, a quo uno, omnia, quae a nobis sancte gesta sunt, repetenda esse libentissime profiteamur. Gratias ergo agamus, et ex toto corde agamus, Deo nostro per Iesum Christum pro omnibus nobis, qui tam pio tam sancto operi adlaboravimus.

« Fides autem nostra et filialis amor noster postulat ut ad Vaticanum montem et oculos et mentes et corda nostra attolamus. Omni obsequio salutem gloriosissimum Pontificem Leonem XIII, huius Plenarii Concilii sapientissimum inspiratorem et munificentissimum Patronum. Ab ipso nobis demonstratam salutis semitam fideliter latis decretis secuti sumus, fidelissime, quantum in nobis erit, opere et executione sequemur. Deus Optimus Maximus incolumem sospitemque servet, longa adhuc annorum serie, communem Christi fidelium Parentem, per quem, et litteris scriptis et gestis operibus, tanta gloria universae Ecclesiae parta est, tantus auctus decor Apostolicae Sedi.

« Tibi deinde, Eminentissime Princeps, animis omnium oculisque conversis, voluntatum nostrarum obsequium debitum am-

plissimamque significationem exhibemus, Tibi nimirum cuius summa sapientia, et virtute mirifica, et admirabili suavitate, difficillimis negotiis fauste sancteque perfuncti sumus; rerumque omnium, quas expeditivimus auspicio tuo, nullo unquam tempore memoria dilabetur. Nostris enim mentibus tuas virtutes insculptas gerimus, iisque affatim edocemur, qua constantia fidei, tum Dei gloria, tum salus animarum curanda sit.

« Vobis autem, praestantissimi Archiepiscopi atque Episcopi, ut merito gratuler prorsus me imparem sentio, qui fidelissimi Pastores pro grege vobis commisso diuturnos labores curasque assiduas perpessi estis. Tantam autem et mentium concordiam et consiliorum sapientiam et desideriorum integritatem in hoc gravissimo munere perficendo prae vobis tulistis, ut sperandum merito sit, susceptum hoc opus uniuscuiusque vestrum Diocesis esse summopere profuturum.

« Vobis etiam, clarissimi Consultores, Notarii et Concilii Officiales, gratiae habendae a nobis sunt, et agendae ob sedulam et utilem operam, qua Patres omnes coadiuvastis. Omnium enim vestrum et propensa semper in hoc Concilium fuit voluntas, et praesto semper fuit in dubiis scientia et doctrina.

« Reliquum est, ut a Deo omnipotenti, Beataque eius Genitrice Immaculata Virgine Maria, a S. Iosepho B. Virginis Sponso, a S. Thuribio aliisque Sanctis Americae Latinae Patronis, enixe deprecetur ut, quod in eiusdem Americae bonum, eorum tutela, Eminentissimi Principis auspicio, laboribus nostris, vestrum omnium benevolentia perfecimus, bono faustoque exitu, secundum vota omnium nostrum expectationemque honestetur ».

Continuatio et conclusio sessionis et totius Concilii Plenarii indicta est ad horam sextam serotinam, in qua praeses fuit ad honorem Eñus Cardinalis Angelus Di Pietro, a SS. D. N. Leone PP. XIII deputatus, praesente honoris causa Eñio Cardinali Vives. Praeses effectivus fuit Rñus Archiepiscopus Limanus, et ita factum est ex singulari Dei dispositione ut dignissimus successor S. Thuribii, qui Magister et Patronus omnium Synodalium Americae Latinae merito proclamatus est in hisce synodalibus actionibus, auspiciatum finem Concilii Plenarii qua praeses effectivus celebraret. Omnia peracta sunt iuxta Caeremoniale, sed ob ma-

gnum concursum clericorum et fidelium dictus non est *Extra omnes*. Post processionem et *Acclamationes*, quae infra transcribuntur, omnes Rm̄i Patres osculum pacis acceperunt et dederunt, alio ex alio, incipientes ab Em̄is Cardinalibus Di Pietro et Vives. Deinde Em̄us Cardinalis Di Pietro solemnem benedictionem e throno impertitus est, et promulgata fuit indulgentia Plenaria a SS. D. N. Leone XIII concessa. Denique cantato: *Recedamus in pace* etc. omnes discesserunt.

ACCLAMATIONES

in fine Concilii Plenarii solemniter cantatae a Rm̄o Episcopo Cuernavacensi, respondentibus omnibus Rm̄is Patribus.

ŷ. Gratias tibi, Deus, gratias tibi, vera et una Trinitas, una et summa Deitas, sancta et una Unitas.

℞. Te Deum Patrem Ingenitum, te Filium Unigenitum, te Spiritum Sanctum Paraclitum, sanctam et individuan Trinitatem, toto corde confitemur, laudamus atque benedicimus: tibi gloria in saecula: tibi gratias in aeternum: confirma hoc, Deus, quod operatus es in nobis.

ŷ. Sit laus divino Cordi, per quod nobis parta salus: ipsi gloria et honor in saecula.

℞. Cor Iesu sacratissimum, o Cor voluptas coelitus, Cor fida spes mortalium, tui sumus, tui esse volumus, salva nos et populos nostros; reconde nos in dulcissimo habitaculo caritatis tuae. Suavis enim es, Domine, et in aeternum misericordia tua.

ŷ. Beatissimae Virgini Mariae, ab originali labe praeservatae, peramantissimae Americae nostrae Latinae Patronae potentissimae, laus perennis, veneratio sempiterna.

℞. O immaculata Mater nostra, o benignissima Mater nostra, o dulcissima et augustissima Regina nostra, misericordias tuas grato animo decantamus. Sub tuum praesidium confugimus. O Domina, quae rapis corda hominum dulcore, tu rapuisti cor nostrum, tu rapuisti corda populorum nostrorum, tu primitias fidei nostrae benignissima praesentia tua, suavissima protectione

tua in Guadalupano aliisque pietatis tuae monumentis per universas regiones nostras obfirmasti, amplificasti et confirmasti. O Domina nostra, o Mater nostra, quae serpentis caput virgineo pede contrivisti, libera populos nostros a venenatis impiorum et haereticorum iaculis; tuque, quae Nutrix fuisti atque Educatrix populorum nostrorum in fide dilectissimi Filii tui, Tutrix etiam, Vindex et Propugnaculum esto. Tui sumus, custodi nos.

ŷ. Iosepho sanctissimo, Deiparae Sponso castissimo, qui gentis nostrae Protector semper extitit dilectissimus, laus et veneratio.

℞. Virginum Custos, quem laeta celebrant agmina coelitus, quem cuncti resonant christiadum chori, intercede pro nobis, suscipe corda nostra, dulcissimo Cordi Sponsae tuae Immaculae perpetua donatione dicanda, donanda, tradenda.

ŷ. Sancto Thurbio, quem omnium Americae Latinae Antistitum et Synodalium exemplar et ornamentum splendidissimum celebramus, perpetua veneratio.

℞. Antistes sanctissime, intercede pro nobis, ut labores nostri synodales fructum afferant sempiternum.

ŷ. Coelitibus cunctis, qui glorioso martyrio, apostolicis laboribus, heroicisque virtutibus Americam Latinam illustrarunt, laus perennis et gloria.

℞. Sancte Protomartyr Philippe a Iesu, beatissimi Martyres Brasiliiani et Mexicani, Sancti Praecones Apostolici, beati Confessores, geminatumque Liliium coelestis viridarii nostri, Rosa Limana et Maria Anna a Iesu, orate pro nobis, orate pro civitatibus nostris, ut in vinculo pacis et caritatis coniunctae ab omni malo liberentur.

ŷ. Sanctissimo Domino Nostro Leoni Papae XIII, Christi in terris Vicario, totius Ecclesiae Capiti, infallibili Magistro, Americae Latinae Patrono vigilantissimo, Episcopalis hierarchiae nostrae Amplificatori benignissimo, Concilii Plenarii Auctori providentissimo, gratiae maximae, aeterna memoria.

℞. Dominus conservet eum et vivificet eum et beatum faciat eum in terra et non tradat eum in animam inimicorum eius. Anni multi in senectute perfecta; gloriosus de inimicis triumphus; gaudium plenum in reditu aberrantium ovium ad verum Christi ovile; laetitia sempiterna.

ŷ. Sacrosanctae Romanae Ecclesiae Cardinalium Senatui, qui Concilii Plenarii novum ornamentum fuit per Amplissimos Purpuratos, Praesides ad honorem solemnium sessionum, perennem memoria.

Ŕ. Gratiae plurimae; vita incolumis; gaudium sempiternum.

ŷ. Eminentissimo Cardinali Vives gratiae plurimae, ob amorem singularem quem Ecclesiis Americae Latinae ostendit, suam perstrenuam navans operam in laboribus Plenarii Concilii dirigendis.

Ŕ. Dominus Eminentissimum Principem coelestibus repleat favoribus, eique diuturnam incolumemque vitam largiatur.

ŷ. Reverendissimis Archiepiscopis Concilii Plenarii Apostolicis Delegatis et Praesidibus diligentissimis, aeterna memoria.

Ŕ. Gratiae multae; pax et gaudium; anni multi; laetitia indeficiens.

ŷ. Omnibus et singulis Reverendissimis Patribus Concilii Plenarii, quorum mirabilem concordiam, ardentissimum zelum, fervorem pastoralis caritatis Urbs tota percelebrat, memoria sempiterna.

Ŕ. Benedictiones plurimae; gratiae uberrimae; anni multi; felix ad proprias dioeceses regressus; memoria in saecula; coeleste gaudium.

ŷ. Reverendissimis Archiepiscopis et Episcopis absentibus, osculum pacis, dulcis memoria, dona sempiterna.

Ŕ. Dominus benedicat Antistites absentes, et incolumes servet, ut in reditu confratrum plenum sit omnium gaudium, semper vita sancta, aeterna laetitia.

ŷ. Omnibus Archiepiscopis et Episcopis Americae nostrae Latinae, qui ex hoc saeculo migrarunt, aeterna requies, gaudium sempiternum.

Ŕ. Pax aeterna; lux perpetua; laetitia indeficiens.

ŷ. Diligentissimis Magistris Apostolicarum caeremoniarum, gratiae multae, retributio aeterna.

Ŕ. Dominus sit gaudium eorum et merces in laetitia sempiterna.

ŷ. Reverendissimis Consultoribus, qui sapientes et prudentes coadiutores Patrum facti sunt, gratiae multae, aeterna merces.

Ŕ. Dominus laetificet corda eorum ubertate gratiarum et mercedis sempiternae.

ŷ. Omnibus Officialibus Concilii et Patribus Societatis Iesu Collegii Pii Latini Americani Moderatoribus, gratiae plurimae, vita incolumis, plena merces in coelis.

Ŕ. Dominus remunerator eorum sit, eosque in aeternum laetificet.

ŷ. Rerum publicarum nostrarum Supremis Magistratibus pax multa, felicitas plena, prosperitas indeficiens.

Ŕ. Salvas fac, Domine, Respublicas nostras, earumque Supremos Magistratus, gentesque nostras universas. Fac etiam, Domine, ut sint unum in unitate fidei, in amore propriae patriae, in zelo decoris et incolumitatis communis stirpis, totius scilicet Americae nostrae Latinae. O Maria Immaculata, Patrona et Tutamen nostrum, protege nos, salva nos, coniunge gentes nostras in amore propriae incolumitatis, unitatis et communis integritatis, in solempni professione fidei nostrae catholicae et apostolicae.

Fiat, fiat. Amen, amen.

Sub eadem die a Rōmis Patribus edita est sequens

EPISTOLA SYNODICA

AD CLERUM ET POPULUM AMERICAEE LATINAE.

Archiepiscopi et Episcopi, in Concilio Plenario Americae Latinae Romae congregati, Clero et populo suarum Dioecesium — Salutem et benedictionem in Domino.

Materna Ecclesiae caritas, quae universas gentes ad Christum trahere nullo unquam tempore destitit, singulari ratione in America nostra Latina, vel ab ipsis primordiis conversionis aboriginum, mirabiliter apparuit. Cuius caritatis uberrimos fructus gaudens percelebrat Paulus III, dicens: « Non sine grandi et spiritali mentis nostrae laetitia, accepimus, quod

† Litt. *Altitudo*, kal. Iun. 1537.